

Семей медицина университеті Т.А.Назаров атындағы патологиялық физиология кафедрасы

▶ ОСӨЖ

- ▶ Тақырып: Ісікалды жағдайлар және қалыпты тіннің ісікке айналу механизмі
  - ▶ Орындаған: Құмарқанов Т.Е.
    - ▶ 334 топ ЖМ
  - ▶ Тексерген: Қанатбекова А.Қ.
- ▶ Семей 2018

Жоспар

- ▶ Ісікалды жағдайлар
- ▶ Қалыпты жасушаның ісік жасушасына өзгеру механизмдері. Ісік трансформациясының кезеңдері.
- ▶ Ісік прогрессиясы
- ▶ ІСІКТЕРДІҢ ПАЙДА БОЛУЫНА ЫҚПАЛ ЕТЕТІН ЖАҒДАЙЛАР (ҚАУІП ФАКТОРЛАРЫ)
- ▶ Қорытынды

Ісікалды жағдайлар

- ▶ Ағза деңгейіндегі **онкогенез** кезінде обыр алды жағдай дамиды. Бұл практикалық онкологияның ең маңызды мәселелерінің бірі. Өйткені обыр алды жағдайларды анықтау арқылы көпшілік жағдайда қатерлі ісіктердің дамуын алдын-ала ескертуге, б. а. қатерлі өспелерді алдын ала емдеуге болады. Обыр алды-өспе алдындағы ұзақ мерзімді болатын атрофиялық, дистрофиялық және пролифферациялық үрдістерден тұратын дерттік жағдайлармен сипатталады және көп жағдайларда қатерлі ісіке айналады.

- ▶ Көп тараған обыр алды жағдайдың бірі — ол асқазанның ойылған жарасы. Бұл асқазанның шырышты қабығының ақауы, созылмалы ұзақ мерзімді қабынумен сипатталады, оның шеттері атрофиялық, дистрофиялық және пролиферациялық өзгерген жасушалармен қапталған және сыртқы бейнесімен қажалған жерге ұқсайды. Бұл жаратым жиі обырға ауысады, сондықтан хирургиялық тәсілмен дер кезінде алынып тасталуы қажет.

- ▶ Обыр алды жағдайға - жатыр мойынының жалақ жарасы (эрозиясы) оның шырышты қабығындағы ақауы жатады. Мұнда ұзақ мерзімді қабыну тіннің атрофиясымен және айналасындағы эпителийдің пролиферациясымен сипатталады. Бұл жара тез арада ұқыпты емдеуді қажет етеді. Өйткені ол жиі қатерлі өспеге айналады.

- ▶ Обыр алды жағдайлардың ең жиі тараған түрі кистоздық-фиброздық мастопатия — сүт безінің ауруы. Бұл ауруда бездік тіндер ошақтанып ұлғаяды, тығыз фиброзды қапшықпен қоршалған қуыстар қалыптасады. Бұл ауру сүт безінің обырына жиі ауысады.
- ▶ Үшінші кең тараған обыр алды жағдай болып қатерсіз өспелер саналады. Мәселен, папилломалар обырға, жатырдың миомасы қатерлі ісікке, қалдар мен меңдер-қатерлі меланомаға ауысуы мүмкін.

Қалыпты жасушаның ісік жасушасына өзгеру механизмдері. Ісік трансформациясының кезеңдері.

Қалыпты жасушаның ісік жасушасына өзгеруіне әкелетін геномдағы өзгерістер-геномды одан әрі өзгерту жолындағы бірінші кезең ғана. Ісік болған жасушаның генетикалық бағдарламасында мутацияға жататын өзгерістер үнемі орын алады.

- ▶ Фенотипиялық бұл ісіктің биохимиялық, морфологиялық, электрофизиологиялық және функционалдық белгілерінің өзгеруімен көрінеді.
- ▶ * Ісік прогрессиясы кезінде жасушалардың клондары әртүрлі белгілердің комбинациясы (бластоманың клональды селекциясы феномені) қалыптасады. Осыған байланысты бір жаңа өскіндер жасушаларының әртүрлі субклондары бір-бірінен айтарлықтай ерекшеленуі мүмкін.
- ▶ * Ісік жасушасының геномында модификациялар мұраға алынады, яғни еншілес жасушаларға беріледі.

Ісік прогрессиясы

- ▶ Ісік прогрессиясы-генетикалық бекітілген, ісік жасушасымен зерттелетін және оның бір немесе бірнеше қасиеттерінің қайтымсыз өзгеруі.Ісіктердің әртүрлі қасиеттерінің жоғары және тұрақты өзгергіштігі, бір жағынан, оларды гетерогенді етеді, ал екінші жағынан - олардың өзгермелі жағдайларға бейімделуіне ықпал етеді: оттегінің жетіспеушілігі, зат алмасу субстраттары т.б

Жіктелуі

- ▶ • Ісіктердің бірнеше жіктелуі бар.
- ▶ TNM жіктелуі
- ▶ TNM жіктемесі ең кең қолданылады және мұндай жіктегіш критерийлерді қамтиды:
- ▶ T (tumor-ісік) ісік мөлшері мен көлемін көрсетеді;
- ▶ N (Node - лимфа түйіндері) лимфа түйіндерінің ісік процесіне тарту дәрежесін сипаттайды;
- ▶ Metastasis - метастазалар) қашықтағы метастаздардың бар-жоғын және өлшемін көрсетеді.

ІСІКТЕРДІҢ ПАЙДА БОЛУЫНА ҮҚПАЛ ЕТЕТІН ЖАҒДАЙЛАР (ҚАУІП ФАКТОРЛАРЫ)

- ▶ Тұқым қуалайтын факторлар.
- ▶ ДНҚ репарация процесін бақылайтын гендердің аномалиялары. Бұл канцерогендік әсерлерге жоғары сезімталдықты анықтайды.
- ▶ Ісік өсуінің гендік супрессорларының аномалиялары.
- ▶ Ауытқулар, гендердің синтезі молекулалардың жасуша аралық өзара іс-қимыл

- ▶ Басқа гендік және хромосомалық ақаулар: андрогендер рецепторының генінің мутациясы (x хромосомасында орналасқан) ерлерде сүт безінің обырын тудырады;
- ▶ түрлі хромосомалық ақаулар лейкоздарда тіркелген;
- ▶ 8 және 9 хромосоманың аномалиялары тері меланымен тұқым қуалайтын түрлерде анықталады.

Қорытынды

- ▶ Қатерлі ісік неден пайда болады? Жалпы, ДДҰ сарапшыларының бағалауы бойынша, 30 пайыз жағдайда қатерлі ісіктің пайда болу қаупін дұрыс тамақтану, белсенді өмір салтын ұстану және шылым шегуден бас тарту есебінен алдын алуға болады. Бұдан бөлек, мамандар теріге ультракүлгін сәулелердің әсерін төмендету мақсатында солярий қабылдау санын азайту керек екендігін айтады. Қазіргі деректер бойынша өкпе қатерлі ісігінің 35 пайызы темекі шегуден пайда болады. Темекі түтінінің құрамында өте қауіпті зат-бензопирен бар. Күніне 20-30 талын шеккен адамда ол көбейіп, өкпені зақымдайды. Содан ісік туындайды. Бензопирен қуық қатерлі ісігін де тудырады екен. Ал өңеш қатерлі ісігі (оны халқымыз қылтамақ деп атаған) тағамды-шайды, кофе, майлы сорпаны өте ыстық күйінде ішкеннен, қақталған, қуырылған, тұзды, ащы және қатты тамақтарға әуестіктен, тамақты әбден шайнамай жұтудан, күйдірген майды бірнеше еет қолданудан пайда болатын көрінеді. Сүт безіндегі қатерлі ісік әйелдің жыныс мүшесінің созылмалы аурулары, тұқымқуалаушылық, жиі күйзелу мен гормондар деңгейінің бұзылуынан басталады. Осы кеселдің пайда болғаны бірден білінбейтіндіктен көптеген әйелдер ауруын асқындырып алады. Сондықтан әйелдер мүмкін болса сүт бездерін үнемі өзі тексеріп, қандай да болмасын күдік пайда болса маман-дәрігердің тексеруінен жүгінгені жөн.

▶ Назарларыңызға рахмет!!!!